með hæstu innlánsvöxtum, eins og þeir verða á hverjum tíma, frá þeim degi til greiðsludags og kr. 9.400.00 í málskostnað.

Allar greiðslur samkvæmt dómi þessum greiðist innan 15 daga frá lögbirtingu dómsins að viðlagðri aðför að lögum.

Fimmtudaginn 10. nóvember 1983.

Nr.190/1981. **Time, Incorporated,**
(Sigurgeir Sigurjónsson hrl.)
gegn
Frjálsu Framtaki h/f
(Hjörtur Torfason hrl.).

Vörumerki. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Þór Vilhjálmsson, Guðmundur Jónsson, Halldór Þorbjörnsson og Sigurgeir Jónsson og Jónatan Þórmundsson prófessor.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með áfrýjunarstefnu 16. september 1981 og gert þá dómkröfu, að stefnda verði dæmt óheimilt að nota orðið „líf" sem titil á tímaritinu „líf." Þá krefst hann málskostnaðar úr hendi stefnda í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi dæmdur til greiðslu málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Í máli þessu er deilt um það, hvort hætta sé á, að villst verði á vörumerki því, sem áfrýjandi fékk skráð hér á landi 14. september 1949 og hefur að aðalatriði orðið LIFE, og nafni tímarits stefnda, „líf."

Enska orðið life og íslenska orðið líf eru að rithætti mjög lík, enda að uppruna til sama orðið. Þau merkja nokkurn veginn hið sama, og merking hins enska orðs má teljast alkunn hér á landi. Áfrýjandi notar vörumerki sitt sem nafn á tímariti, enda var það upphaflega skráð í Washington 4. maí 1937 fyrir vikurit. Tímaritið LIFE er þekkt hérlendis, og framkvæmdastjóra stefnda var kunnugt

um það. Stefndi notar orðið „líf" sem nafn á tímariti ætluðu almenningi. Verður samkvæmt þessu að telja hættu á, að villst verði á nafni tímarits stefnda og hinu skráða vörumerki. Enn fremur ber á það að líta, að ætla má, að vörumerki áfrýjanda hafi náð slíkri markaðsfestu, að heiti tímarits stefnda sé til þess fallið að vekja hjá almenningi þá trú, að um viðskiptatengsl milli aðilja sé að ræða.

Samkvæmt því, sem nú hefur verið rakið, og samkvæmt 37. gr., sbr. 1. og 4. gr. laga nr. 47/1968 um vörumerki ber að taka til greina dómkröfur áfrýjanda.

Málskostnaður til áfrýjanda í héraði og fyrir Hæstarétti verður ákveðinn 30.000.00 krónur.

Dómsorð:

Stefnda, Frjálsu Framtaki h/f, er óheimilt að nota orðið „líf" sem nafn á tímaritinu „líf."

Stefndi greiði áfrýjanda, Time, Incorporated, samtals 30.000.00 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

Sératkvæði
Þórs Vilhjálmssonar og Guðmundar Jónssonar hæstaréttardómara

Með vísan til forsendna hins áfrýjaða dóms teljum við ekki verða villst á vörumerki áfrýjanda og tímaritsheiti stefnda, eins og það hefur verið notað. Því beri að staðfesta hinn áfrýjaða dóm og dæma áfrýjanda til að greiða stefnda 25.000.00 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur sjó- og verslunardóms Reykjavíkur 13. júlí 1981.

Mál þetta, sem dómtekið var þann 22. júní sl., hefur Time, Incorporated, Rockefeller Center, New York, 10020, Bandaríkjum Norður-Ameríku, höfðað með stefnu, birtri 23. júlí 1980, á hendur Frjálsu Framtaki h/f, Ármúla 18, Reykjavík.

Kröfur stefnanda eru þær:

að dæmt verði, að stefnda sé óheimilt að nota orðið „LÍF" (þannig) sem titil á tímaritinu „LÍF" (þannig) og

að stefndi verði dæmdur til að greiða málskostnað að mati dómsins.

Sótt er þing af hálfu stefnda, Frjáls Framtaks h/f, og þær dómkröfur gerðar, að félagið verði með öllu sýknað af kröfum stefnanda, Time, Incorporated, og stefnanda gert að greiða málskostnað að skaðlausu eða eftir mati réttarins.

Sátt hefur verið reynd fyrir dóminum, en án árangurs.

Mál þetta er risið af ágreiningi aðilja um notkun eða notkunarrétt á tveimur atvinnuauðkennum eða vörumerkjum á sviði útgáfustarfsemi, sem þeir telja til eignarréttar yfir. Er þar annars vegar um að ræða notkun stefnda á íslenska orðinu líf sem heiti á tímariti, er hann gefur út hér á landi og þannig sem vörumerki á sviði útgáfustarfsemi. Og hins vegar er það notkun stefnanda á enska orðinu LIFE einnig sem heiti á tímariti eða vörumerki á sviði útgáfustarfsemi eða réttur hans yfir því orði í þessu tilliti. Auðkenni stefnda er óskrásett, en stefnandi fékk skráð þann 14. september 1949 vörumerkið LIFE nr. 53/1949, og er merkinu lýst þannig í stjórnartíðindum 1949: „Innan ferstrendrar dökkrar umgerðar stendur orðið LIFE, efst með hvítum stöfum á ferstrendum rauðum fleti, en neðst er rauður ílangur flötur." Myndtímaritið LIFE hefur verið til sölu á alþjóðamarkaði. Tímaritið hóf göngu sína árið 1936, en var lagt niður fyrir nokkrum árum. Sama fyrirtæki hóf síðan aftur útgáfu tímarits með sama nafni eftir nokkurt hlé, eða árið 1978, og mun gefa það út enn sem mánaðarrit.

Stefndi, Frjálst Framtak h/f, starfar einnig sem útgáfufyrirtæki. Félagið var stofnsett árið 1970, en útgáfustarfsemi sú, er það stundar, var þó byrjuð okkrum árum fyrr. Félagið leggur einkum stund á útgáfu tímarita og gefur m. a. út tímaritin Frjáls verslun, Íþróttablaðið, Sjávarfréttir og Iðnaðarblaðið, sem öll eru sérrit, en auk þess t. d. upplýsingaritið Íslensk fyrirtæki.

Um áramótin 1977/1978 hóf félagið útgáfu á tískublaðinu líf, sem nú er talið eitt útbreiddasta tímarit landsins. Því er ætlað að koma út annan hvern mánuð, og var fyrsta tölublað þess dagsett í janúar 1978. Að undirstöðu til er það tískublað, sem birtir mikið af myndefni og greinum á því sviði. Jafnframt telur stefndi þar tekin til umfjöllunar málsefni úr daglega lífinu, listaheiminum og ýmislegt annað, sem ofarlega er á baugi. Það sé þannig sérrit, svipað og hin tímaritin, sem nefnd eru hér að ofan, með ívafi almenns efnis, eins og raunar gildi um sum þeirra. Stefndi heldur því fram, að nafn tímaritsins hafi verið valið að vandlega athuguðu máli og í samræmi við hlutverk þess. Nafnið er samsett úr orðunum líf og TÍSKUBLAÐ, sem bæði eru höfð á forsíðu tímaritsins. Heldur stefndi því fram, að það fyrrnefnda sé aðalheiti ritsins. Því sé ætlað að skírskota til ferskleika og jákvæðra viðhorfa ásamt því, að ritið sé ekki bundið við þröngt sjónarmið í efnisvali. Hið síðarnefnda eigi að minna á, að ritið sé tengt tilteknu áhugasviði. Á forsíðunni er nafninu komið þannig fyrir, að orðið líf er letrað

með stærri stöfum án upphafsstafs í efra horn vinstra megin, og er litur stafanna valinn eftir því, hver forsíðumyndin er hverju sinni. Orðið TÍSKUBLAÐ er hins vegar letrað með upphafsstöfum að tiltekinni gerð og öðrum lit en hitt orðið, yfirleitt hvítum, og eru stafirnir í því orði hafðir smærri. Síðara orðið er letrað áfast við fyrra orðið og þá yfirleitt neðan við það, en stundum til hliðar eftir því, hvernig forsíðumynd er háttað. Á forsíðu er ávallt konumynd.

Síðari hluta árs 1978 hafði stefnandi samband við stefnda og bar fram andmæli gegn notkun hans á tímaritsheitinu „LÍF" (þannig), sem stefndi væri útgefandi að. Var þetta gert með bréfi frá lögmanni stefnanda, dags. 1. ágúst 1978. Vísaði lögmaðurinn til þess, að stefnandi ætti skráð hér á landi vörumerkið LIFE nr. 53/1949 fyrir tímarit og væri heitið á tímariti stefnda bein þýðing á því vörumerki, sem bönnuð væri af vörumerkjalögum, auk þess sem merkið væri varið að höfundalögum. Lögmaður stefnda svaraði þessu bréfi lögmanns stefnanda 3. nóvember 1978. Í bréfinu var andmælunum vísað á bug, en jafnframt leitað eftir því, hvort einhverjir möguleikar væru á sáttum milli aðilja. Var í bréfinu gefið til kynna, að ekki væri um að ræða neinn raunverulegan árekstur milli hagsmuna aðilja og að ekki kæmi til álita að líta á heitið „LÍF" (þannig, sjá grg. stefnda) sem þýðingu á heitinu LIFE. Í framhaldi af þessu spunnust nokkur frekari bréfaskipti milli aðiljanna og sáttatilraunir lögmanna þeirra.

Þann 11. júlí 1979 fékk stefnandi skráð á Íslandi vörumerkið LIFE (með venjulegum upphafsstöfum), sem er nr. 151/1979, fyrir allar þær vörur, er taldar eru upp í alþjóðaflokki 16, og sama dag fengu þeir skráð á Íslandi vörumerkið LIFE (innan ferhyrnings), sem er nr. 152/1979, fyrir sömu vörur og í sama flokki.

Stefnandi segist byggja málssókn þessa m. a. á eftirfarandi lagaákvæðum:

„1) 1. mgr. laga nr. 47/1968 um Vörumerki,
2) 6. gr. a) sömu laga,
3) 6. gr. laga nr. 102/1961 um heimild fyrir ríkisstjórnina til að staðfesta fyrir Íslands hönd Parísarsamþykktina um vernd eignarréttinda á sviði iðnaðar, svo og 10. gr. bis. sömu laga.
4) 9. gr. laga nr. 84 frá 19. júní 1933 um varnir gegn óréttmætum verslunarháttum, nú lög nr. 56 frá 16. maí 1978, 30. gr., um verðlag, samkeppnishömlur og óréttmæta verslunarhætti, sbr. lög nr. 102 frá 15. nóvember 1978,
5) 1. gr. höfundarlaga nr. 73 frá 29. maí 1972, sbr. 3. gr. sömu laga."

Til rökstuðnings tilvitnana í framangreind lagaákvæði tekur lögmaður stefnanda eftirfarandi fram:

„Um 1) Með skráningunni samkvæmt 1. mgr. vörumerkjalaganna höfum við öðlast einkarétt til þess að nota orðið „LIFE" og þar af leiðandi einnig þýðingu á því orði sem sérstakt auðkenni á tímaritinu „LIFE" (vörumerkjarétt), en vörumerkjaréttur þessi veitir okkur vernd gegn því, að aðrir noti heimildarlaust í atvinnuskyni merki þetta, sbr. 4. gr. vörumerkjalaganna.

Um 2) Hér er um að ræða aukna vernd á svokölluðum „world famous" vörumerkjum. Með þessu ákvæði hefur hin svokallaða „Kodak-kenning" verið lögfest hér á Íslandi, sbr. skýringar við a) lið 6. gr. vörumerkjalaganna, er fylgdu frumvarpinu, er það var lagt fyrir Alþingi á 87. löggjafarþingi 1966—1967.

Í þessu sambandi skal bent á, að við höfum fengið vörumerki okkar „LIFE" skráð í samtals 126 löndum og notað það þar í fjölda mörg ár. Þessar skráningar okkar á LIFE um allan heim sýna, svo ekki verður um villst, að orðið LIFE uppfyllir öll skilyrði alþjóðlegra vörumerkjalaga til þess að njóta fyllstu verndar sem vörumerki. Á það má og benda í þessu sambandi, að vörumerki eru almennt ekki skráð án ítarlegrar rannsóknar vörumerkjaskrárritara, sbr. t. d. 14. gr. laga um vörumerki nr. 47/1968. Það er því ekki neinn vafi á því, að vörumerkið LIFE flokkast undir „heimsfræg vörumerki," og á það því að njóta þeirrar lagaverndar, sem 6. gr. a) liðs vörumerkjalaganna veitir slíkum merkjum.

Um 3) Samkvæmt 10. gr. þessara laga hefur Ísland skuldbundið sig að synja eða ógilda skráningu vörumerkis, sem felur í sér þýðingu, sem valdið getur misgripum á því og vörumerki, sem rétt yfirvöld í landi skráningarinnar telja öllum kunnugt vera sem eign aðila, sem hefur rétt til að njóta góðs af Parísarsamþykktinni og sem notað er fyrir samskonar eða svipaða framleiðslu. Í grein þessari er að vísu aðeins talað um ógildingu á „skráningu vörumerkis", en samkvæmt lögskýringum á þessu lagaákvæði í bókinni „GUIDE TO THE APPLICATION OF THE PARIS CONVENTION FOR THE PROTECTION OF INDUSTRIAL PROPERTY" eftir prófessor G.H.C. Bodenhausen, forstjóra United International Bureaux For The Protection of Internation Protection, bls. 90, þá nær þessi lagavernd jafnt til skráðra sem óskráðra vörumerkja, þ. e. einnig til notkunar á óskráðum vörumerkjum, eins og á stendur um vörumerkið „LIF." Samkvæmt 10. gr. bis sömu laga hefur Ísland skuldbundið sig til að tryggja borgurum sambandsins virka vernd gegn óréttmætri samkeppni, og er sérhver samkeppni, sem brýtur í bága við heiðarlegar venjur í iðnaði og verslun, álitin óréttmæt. Sérstaklega er bannað samkvæmt þessu lagaákvæði sérhver verknaður, sem er þannig, að hann — án tillits til þess, hvaða ráð eru notuð — er til þess fallinn að stuðla að því, að villst sé á fyrirtæki keppinautar,

vörum hans eða iðnaðar- eða verslunarstarfsemi hans. Teljum við tvímælalaust, að við eigum að njóta verndar samkvæmt þessu lagaákvæði.

Um 4) Þetta er það lagaákvæði, sem íslenskir dómstólar hafa svo að segja ætíð vitnað til, þegar notað er í atvinnustarfsemi verslunarmerki eða því líkt, sem sá hefur ekki rétt til, er notar eða rekur atvinnu undir nafni, sem gefur villandi upplýsingar um eigarrétt eða ábyrgð atvinnurekanda. Er ljóst, að við eigum að njóta þeirrar verndar, sem þetta lagaákvæði ákveður.

Um 5) Samkvæmt 1. og 3. gr. íslensku höfundarlaganna njótum við eignarréttar að orðinu „LIFE" svo og þýðingarréttar á því orði samkvæmt sömu lögum, þar sem viðurkennt er, að bókar- og blaðatitlar njóta sömu verndar og bókmenntaverk almennt. Þá viljum við og benda á þá staðreynd, að enda þótt skilyrði fyrir lögvernd vörumerkisins „LIFE" (LÍF) samkvæmt a) b) c) og d) hér að framan sé, að um ruglingshættu sé að ræða, þá teljum við, að réttur okkar til verndar á „LIFE" semkvæmt þessu lagaákvæði sé fyrir hendi, alveg án þess hvort nokkur hætta sé á ruglingi milli þessa orðs og orðsins „LÍF".

Að því er snertir hættuna á ruglingi milli tímaritanna LIFE og LÍF viljum við benda á, að ekki er hér aðeins um að ræða þýðingu á orðinu LIFE, heldur er staðsetningin á orðinu LÍF á forsíðu tímaritsins LÍF á nákvæmlega sama stað og á tímaritinu LIFE, þ. e. efst til vinstri. Hér er því um að ræða stælingu á svokölluðu „get up" á tímariti okkar „LIFE", og er þessi verknaður einn með öðru til þess fallinn að stuðla að því, að villst verði á tímaritunum, sbr. 10. gr. Parísarsamþykktarinnar (3) 1°."

Af hálfu stefnda er eftirfarandi tekið fram:

„Kröfur umbj. m. í máli þessu eru fyrst og fremst á því byggðar, að hann eigi fullan og óskoraðan rétt yfir því heiti, sem hann hefur valið tímaritinu LÍF, og þá fyrst og fremst einkarétt til að nota það sem sérstakt auðkenni (vörumerki) á tímaritinu, eins og hann gerir nú. Þennan rétt hefur hann öðlast með því að taka merkið í notkun, en sú aðferð til að öðlast vörumerkjarétt er hin elsta og frumlægasta og ekki síður rétthá en réttaröflun með skráningu. Hefur hún verið viðurkennd hér á landi, frá því að vörumerki komu til skjalanna hér. Í settum lögum er hún m. a. viðurkennd í 3. málsgr. 3. gr. vörumerkjalaga nr. 47/1968 og í 9. gr. laga nr. 84/1933 um varnir gegn óréttmætum verslunarháttum, sem nú er 30. gr. laga nr. 56/1978.

Stefndi telur með vísan til ofangreindra og annarra atvika, að þessi réttur hans til heitisins gildi ekki síður gagnvart stefnanda en öðrum. Jafnframt telur hann, að rétturinn gildi ekki einungis um allt heiti tímaritsins, þ. e. orðin LÍF Tískublað, heldur gildi hann eins, þótt litið sé á orðið LÍf eitt sér.

Í málinu er það krafa stefnanda, að stefnda verði talið óheimilt að nota

orðið LÍF sem heiti á tímaritinu LÍF. Samkvæmt framansögðu er kröfu þessari allskostar vísað á bug, og leyfi ég mér einkum að benda á eftirfarandi ástæður því til áréttingar auk þess sem að ofan greinir:

1. Stefnandi á ekki vörumerkjarétt yfir öðru en heitinu LIFE, og sá réttur er raunar háður margvíslegum takmörkunum samkvæmt eðli málsins og ytri atvikum. Sem hina fyrstu takmörkun má nefna það, að rétturinn tekur í raun ekki yfir orðið LIFE sem slíkt, þótt skráning 151/1979 kunni að gefa slíkt til kynna að einhverju marki, heldur er hann fyrst og fremst bundinn við þann frágang á orðinu, sem viðhafður er í heiti tímarits stefnanda, þ. e. útlit heitisins í notkun. Skráningin 53/1949, sem máli gæti skipt gagnvart umbj. m., er byggð á þessu sjónarmiði og gefur einmitt til kynna, að fyrirsvarsmenn stefnanda á þeim tíma hafi sjálfir haft þennan skilning á heitinu og möguleikunum til að halda uppi vörumerkarétti þess vegna. Hið sama má og segja um skráningu 152/1979.

2. Sem aðra takmörkun og samtvinnaða hinni fyrstu ber að nefna það, að orðið LIFE er ekki sérstaklega tilbúið heiti og ekki einu sinni sjaldgæft orð, heldur er það eitt algengasta orð tungunnar og fjallar um eitt af frumrænustu grundvallarhugtökum hennar, eða öllu heldur um lífið sjálft. Það er þannig sannkölluð þjóðareign í hverju landi og um leið eitt af þeim orðum, sem erfitt er eða útilokað að öðlast eiginlegan einkarétt yfir til notkunar í atvinnuskyni.

3. Jafnframt er á það að líta í þriðja lagi, að nafngiftavenjur í blaðaheiminum eru ekki til þess fallnar að stuðla að myndun einkaréttar, og hið sama má segja um viðhorf manna til blaðanna. Á þessum vettvangi ríkir rótgróin tilhneiging til að velja heiti blaða og tímarita úr tiltölulega þröngum hópi nafna eða orða almenns eðlis, eins og Times — Herald — Tribune — Post — Chronicle, svo tekin séu nokkur dæmi af dagblöðum á ensku máli, eða t. d. Morgunblaðið — Tíminn — Þjóðviljinn — Dagblaðið á Íslandi. Þessi nöfn eru yfirleitt ekki sérkennandi í sjálfu sér, heldur verða þau að njóta stuðnings í öðru til að halda einkaréttarvernd, svo sem viðbótarorðum í nafninu (t. d. afmarkandi staðarheitum), sérstöku útliti eða frágangi eða kunnugleika almennings á blaðinu. Og í viðhorfi manna til blaða og tímarita ríkir á sama hátt föst tilhneiging til að persónugera ritin og líta á þau sem persónur fremur en hluti eða nöfn. Telja verður að orðið LIFE sé í tölu þeirra heita, sem hér um ræðir, eða eru undir áhrifum frá þessum aðstæðum. Í þessum tilfellum er það ekki heitið sem slíkt, heldur heildarmynd ritsins að meðtöldu tilliti til hlutverks þess, útgáfuaðildar o. s. frv., sem segir til um réttarverndina.

4. Í skjölum stefnanda er því mjög haldið á loft, að heitið LIFE sé heimfrægt. Sú heimsfrægð, ef um er að ræða, getur þó alls ekki talizt tengd nafninu LIFE sem slíku, heldur tímaritinu LIFE, er stefnandi gaf út sem lengst, „persónu" þess og frágangi.

5. Um leið fylgir það þessari frægð, að menn þekkja ekki aðeins nafnið, heldur vita meiri deili á því, sem bak við það er en ella mundi. Meðal annars vita menn, að um er að ræða tímarit gefið út erlendis á ensku (eins og nafnið gefur itl kynna) og fyrir alþjóðamarkað, en ekki staðbundið rit á máli heimamanna.

6. Krafa stefnanda er annars fyrst og fremst á því byggð, að heitið LÍF feli í sér þýðinug á heitinu LIFE. Þessu verður að vísa á bug sem hreinni fjarstæðu, einkum með tilliti til þess, að í hlut eiga ómissandi grundvallarorð í tungumálunum tveimur. Það sjónarmið, að um þýðingu sé að tefla, á hreinlega ekki við, auk þess sem engin þýðing fór fram í reynd.

7. Varðandi þýðingar hefur stefnandi mjög skírskotað til þess, sem á er kveðið um það efni í 6. gr. Parísarsamþykktinni um vernd eignarréttindum (sic) á sviði iðnaðar. Telja verður, að þau ákvæði skipti engu máli, eins og hér stendur á, en auk þess er ljóst, að íslenzku vörumerkjalögin hljóta að teljast fullnægja þeim kröfum, er samþykktin gerir um réttarvernd í hverju landi, þannig að ákvæði hennar eigi ekki beint við. — Um samþykktina ber annars að benda á, að ákvæði hennar eru gagnkvæm, þannig að stefnanda ber að virða hana gagnvart stefnda ekki síður en hitt.

8. Varðandi þýðingar er ennfremur rétt að taka fram, að málið Fólksvagn — Volkswagen verður að teljast allskostar frábrugðið þessu máli, þar sem um gagnólík orð var að ræða að eðli og útliti og einnig um gagnólíka starfsemi.

9. Í annan stað hefur stefnandi fært það fram, að notkun umbj. m. á heitinu LÍF fari í bága við 1. gr. höfundarlaga nr. 72/1972. Þessu er alfarið mótmælt, en um leið er bent á, að greinin gæti því aðeins átt við, að litið væri á vörumerki stefnanda sem myndrænt listaverk. Það skal fúslega viðurkennt, að skráningunni nr. 53/1949 kann að vera stefnt að slíku, sbr. 1. lið hér að ofan, en á hinn bóginn er ljóst, að myndræn samlíking við merki umbj. m. fær ekki staðizt, þannig að um brot væri ekki að ræða þegar af þeirri ástæðu.

10. Í þriðja lagi heldur stefnandi því fram, að merkjum eða tímaritsheitum málsaðila sé þannig háttað, að villast megi á þeim, og fari þá notkun

umbj. m. á heitinu LÍF í bága við 9. gr. laga nr. 84/1933, sem nú er 30. gr. laga nr. 56/1978, auk vörumerkjalaga. Því er harðlega mótmælt, að nokkur slík ruglingshætta komi til greina, m. a. af eftirtöldum ástæðum:

a. Tímarit málsaðila eru ólík að efni og hlutverki, þar sem annað er almennt myndatímarit, en hitt er fyrst og fremst tízkublað.

b. Þess er og að gæta, að orðið TÍZKUBLAÐ er með í tímaritsheiti umbj. m.

c. Tímaritin eru ólík að útliti, m. a. á forsíðu, og heiti þeirra rituð með alls ólíkum hætti. Eru þau þannig „merkt" á mismunandi hátt í bókstaflegum skilningi. Enda þótt heitin séu svipað staðsett á forsíðunni, er það ekki af öðru en myndtæknilegum ástæðum og í samræmi við algengustu tilhögun.

d. Tímarit stefnanda er gefið út á ensku af bandarísku fyrirtæki og selt á því máli á alþjóðavettvangi. Tímaritið LÍF hefur hinsvegar haslað sér völl sem íslenzkt tímarit og er gefið út á íslenzku. Er útgefandi þess íslenzkt fyrirtæki og ekki síður þekktur hér á landi en útgefandi LIFE er í Bandaríkjunum. Vegna þessa og annarra aðstæðna mundi engum koma til hugar, að tímarit stefnda væri runnið frá stefnanda, fremur en hið gagnstæða.

11. Ég leyfi mér sérstaklega að árétta þann mun, sem um ræðir í c - lið, á útliti forsíðnanna og rithætti tímaritsheitanna. Þessi atriði skipta höfuðmáli, og er m. a. rétt að leggja á það áherzlu fyrir þá sök, hve stefnandi sjálfur hefur gert sér ljósa grein fyrir því í meðferð sinni á nafninu LIFE. Hann hefur einmitt gert sér far um að skapa nafninu tiltekna myndræna umgerð og vernda hana með skráningu og notkun og hefur ekki breytt þeirri umgerð að marki, enda þótt 45 ár séu liðin síðan notkun hans á nafninu hófst. Sýnir þetta öðru betur, að það er ekki nafnið eitt, sem einkaréttarverndar nýtur, heldur hin tiltekna ímynd, sem stefnandi hefur gefið því.

12. Í fjórða lagi telur stefnandi, að merki hans sé heimsþekkt eða alkunnugt í merkingu a-liðs 2. mgr. 6. gr. vörumerkjalaganna og eigi því að njóta einhverrar aukinnar verndar gagnvart stefnda. Um þetta má segja annars vegar, að hið tilvitnaða ákvæði á væntanlega ekki við í þessu máli, þar sem tímarit aðilanna mega sennilega teljast vörur svipaðrar tegundar, sbr. 1. mgr. 6. gr., enda þótt þau séu innbyrðis ólík. Umbj. m. gerir þó fyrirvara um þetta atriði að svo stöddu sem og um kunnugleikann.

En á hinn bóginn er á það að benda, eins og gert hefur verið hér að framan, að heimsfrægðin er ekki endilega fallin til að auka rugling, heldur getur hún einmitt og öllu fremur stutt að hinu gagnstæða. Þannig er því einmitt farið í þessu máli, svo sem eðlilegt er í því athafnasviði, er hér um ræðir. Að því leyti sem merkið LIFE er kunnugt eða alkunnugt hér á landi, er það kunnugt sem erlent tímarit á vegum erlends aðila, þ. e. stefnanda, á þann hátt, að hinum kunnugu mundi ekki hætta til að rugla því saman við tímarit stefnda.

13. Þótt ætla megi, að tímarit stefnanda hafi verið selt mikið og víða, a. m. k. hið eldra LIFE, má einnig telja ljóst, að það hafi ekki verið hið eina tímarit í heiminum með þessu nafni á ferli sínum, jafnvel ekki í Bandaríkjunum, og sé það ekki heldur í dag. Í fyrsta bréfi undirritaðs til lögmanns stefnanda vegna máls þessa var skorað á stefnanda að veita nánari upplýsingar um þetta atriði, þ. e. hvort tímarit með svipuðu nafni og LIFE hafi verið til í hinum ýmsu þjóðlöndum, þar sem tímarit stefnanda hafa verið seld og/eða merki hans skráð. Stefnandi hefur færzt undan að sinna þessari áskorun, og er því ástæða til að ítreka hana hér með, m. a. í tilefni af staðhæfingum hans skv. undanfarandi lið. Af hálfu stefnda er því annars haldið fram, að um sé að ræða álitlegan fjölda slíkra rita. Sem dæmi má nefna, að í Bandaríkjunum eru gefin út ritin BOY'S LIFE (á vegum skátahreyfingarinnar) og Camera LIFE, og í Hollandi er nú gefið út tímaritið LEEF. Mætti og telja það til nokkurra stórmerkja, ef stefnandi ætti að geta lagt undir sig alla notkun á orðinu LÍF til útgáfustarfsemi í heiminum.

14. Auk framanritaðs leyfi ég mér sérstaklega að árétta, að ekki er um að ræða af hálfu stefnda neinn ásetning um að líkja eftir merki stefnanda eða notfæra sér það, enda hefðu fyrirsvarsmenn LÍFs þá staðið öðruvísi að verki. Þvert á móti voru þeir að efla orðstír eigin fyrirtækis.

15. Þess er og að geta, að hin endurnýjaða útgáfa tímaritsins LIFE mun ekki hafa verið byrjuð, þegar LÍF hljóp af stokkunum, að því leyti sem slíkt skiptir máli."

Fyrirsvarsmaður stefnda, Jóhann Briem, hefur komið fyrir dóm og svarað spurningum lögmanns stefnanda. Hér þykir ekki ástæða til að rekja þann framburð, þar sem ekkert nýtt kom fram.

Álit dómsins.

Að framan er lýst skráðum vörumerkjum stefnanda, en meginatriði þeirra er enska orðið life, ritað upphafsstöfum. Stefndi hefur ekki notað

íslenska orðið líf með þeim hætti, sem greinir í kröfugerð stefnanda. Engu að síður er rétt að taka fyrst til athugunar, hvort stefnandi geti lagt almennt bann við því, að stefndi noti íslenska orðið líf sem heiti tímarits, þar sem það heiti fari í bága við rétt stefnanda samkvæmt nefndum vörumerkjum. Heiti tímarits stefnda er ekki þýðing á orði, sem stefnandi hefur búið til, og telja verður ósannað, að stefndi miði með notkun heitisins gagngert að því að tileinka sér ávinning, sem tengdur er vörumerkjum stefnanda. Bæði enska orðið life og íslenska orðið líf eru algeng orð daglegs máls. Samkvæmt þessu verður ekki litið svo á, að stefnandi geti lagt almennt bann við því, að stefndi noti íslenska orðið líf sem heiti tímarits, án tillits til uppsetningar, stafagerðar og frágangs heitisins að öðru leyti.

Kemur þá næst til athugunar, hvort notkun stefnda á íslenska orðinu líf sem heiti umræddstímarits fari í bága við réttindi stefnanda. Enska orðið life og íslenska orðið líf eru bæði eins atkvæðis orð og svipaðrar merkingar. Engu að síður er augljós munur á skráðum vörumerkjum stefnanda og tímaritsheitinu líf, svo sem það hefur verið notað af stefnda. Orðið life í vörumerki stefnanda ber skýr einkenni uppruna síns í ensku máli. Íslenska orðið líf ber ótvíræð einkenni íslenskrar tungu. Er að þessu leyti áberandi munur á þessum orðum. Enska orðið endar á e, sem gerir það óíslenskulegt. Íslenska orðið er án þeirrar endingar og er að auki ritað með breiðum sérhljóða. Framburður þessara orða er ólíkur, svo sem flestum mönnum er ljóst hér á landi. Orðið life í vörumerkjum stefnanda er ritað upphafsstöfum einum, en líf í heiti tímarits stefnda hefur jafnan verið ritað litlum stöfum. Þar við bætist, að orðið tískublað hefur jafnan verið tengt orðinu líf í tímaritsheiti stefnda. Verður því að telja ótvírætt, að um svo gagngeran mun sé að ræða á vörumerkjum stefnanda og tímaritsheitis stefnda, eins og það hefur verið notað af honum, að hverfandi líkur séu á nokkrum ruglingi.

Samkvæmt því, sem að framan hefur verið rakið, verður ekki talið, að stefndi hafi með umræddri notkun orðsins líf brotið í bága við réttindi stefnanda samkvæmt umræddum vörumerkjum. Ekki verður heldur fallist á, að stefndi hafi brotið neinn rétt stefnanda samkvæmt höfundalögum.

Samkvæmt þessari niðurstöðu þykir rétt, að stefnandi greiði stefnda upp í málskostnað kr. 5.000.00.

Hrafn Bragason borgardómari kvað upp dóm þennan ásamt meðdómsmönnunum Gauki Jörundssyni prófessor og Knúti Hallssyni skrifstofustjóra.

Dómsorð:

Stefndi, Frjálst Framtak h/f, skal sýkn af kröfum stefnanda, Time, Incorporated.

Stefnandi, Time, Incorporated, greiði stefnda, Frjálsu Framtaki h/f, kr. 5.000.00 í málskostnað innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að telja að viðlagðri aðför að lögum.

Fimmtudaginn 10. nóvember 1983.

Nr. 271/1981. **Jóna Hjaltadóttir og Samvinnutryggingar g/t**
(Gunnar M. Guðmundsson hrl.)
gegn
Agnari Eggerti Jónssyni og Guðrúnu Unni Rafnsdóttur
(Hákon Árnason hrl.).

Bifreiðar. Skaðabótamál.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Þór Vilhjálmsson, Guðmundur Jónsson og Sigurgeir Jónsson.

Áfrýjendur skutu málinu til Hæstaréttar með stefnu 30. desember 1981. Þeir krefjast þess, að þeir verði sýknaðir af öllum kröfum stefndu og að stefndu verði in solidum dæmd til að greiða þeim málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndu krefjast staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti úr hendi áfrýjenda.

Málatilbúnaður áfrýjenda er á því byggður, að stefnda Guðrún Unnur „hafi ein valdið árekstrinum og átt alla sök á honum með því að virða að vettugi biðskyldu við nefnd gatnamót og aka inn á aðalbraut í veg fyrir Ö 5393, er sú bifreið kom aðvífandi eftir aðalbraut í fyllsta umferðarrétti.“ Er því haldið fram, að biðskyldan sé fortakslaus og alger og að hún taki til allrar umferðar um akbrautina, sem ekið er inn á, en ekki skipti máli í því efni, hvort umferð komi frá vinstri eða hægri. Er því haldið fram, að stefndu Guðrúnu Unni hafi borið að nema staðar við Hafnarfjarðarveg og ekki aka inn á veginn, fyrr en bifreiðar þær, sem ekið var suður veginn, en þeim átti að aka eftir vestari vegarhelmingi, væru komnar fram hjá.